

Hacı Olmak Hacı Kalmak

Dr. Ekrem Keleş
Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

Hacı, bir Müslüman açısından, hayatının en önemli değişim, gelişim ve belki de dönüşüm duraklarından biridir.

Tövbe etmek, o güne kadar müptelâ olduğu birtakım günahlar var ise, onlardan sıyrılmak, eşitlenme bilincine ermek, hacı olmanın vazgeçilmezleridir.

'Hacı yapmış Müslüman' anlamında kullandığımız 'hacı' terimi, mümin için Allah'ın misafiri olarak Beytullah'a kabul edilmiş olmak anlamına gelmektedir. Bu sebeple böyle bir unvana lâyık olabilmek için hacının, alışkanlık haline getirdiği birtakım kötülükler var ise bunları terk etmesi ve iyi bir müminin sahip olması gereken güzel ahlâkî vasıflar ile bezenmesi gerekir. Hacı, bir azim ve kararlılıkla çıktığı kutsal yolculuktan bazı kötü nitelikleri terk etmiş ve bazı iyi nitelikler elde etmiş olarak dönmelidir.

Takva, zühd, İslâm'ın güzel ahlâk vasıfları elde edilmesi gerekenlerdendir.

Zulüm, haksızlık, yalan, menfaatçilik, dedikodu, gıybet, haksızlık, hıyanet, ahde vefasızlık, aldatma, eksik ölçme ve tartma... gibi kötü ahlâk vasıfları ve muameleler de terk edileceklerdendir.

Hacda arzu edilen ruhî yenilenmeyi sağlayabilmek için kişi, içindeki her türlü manevî kir ve pası, ruhuna yük teşkil eden bütün ağırlıkları söküp atmalıdır. Tüm dünyalık kaygıları bir tarafa bırakıp tam anlamıyla ruhunu arındırmaya yoğunlaşmalıdır.

Hacı için hayat, hacdan önce ve hacdan sonra olmak üzere ikiye ayrılır. Hacda beyaz bir sayfa açılır. Kutsal yerlerde hem geçmişe, hem de geleceğe doğru bir yolculuk yapan hacı, hacda gördüğü ve yaşadığı hakikatlerden sonra, elbette elde ettiği bu safiyetini korumaya gayret edecektir.

Hacı yapmaktaki temel hedeflerden biri, İslâm'ın ışığının ilk çıktığı kutsal topraklardan birtakım güzellikleri yüklenmiş olarak dönmektir. Hacı kalabilmek için kazanılan bu güzelliklerin korunmasına büyük özen göstermek gerekir.

Hacı olmak için kişi, manevî hayatını olumsuz etkileyen her şeyi bırakmak ve bir daha bunlara dönmek kararlılığı ile yola çıkar. Dolayısıyla hacı olmak pek kolay değildir. Fakat asıl önemli olan, hacı olduktan sonra hacı kalmaktır. Çünkü hacı olduktan sonra hacı kalınmaz ise, hacı olmak –en azından kısmen- anlamını yitirir. Hacı olduktan sonra hacı kalmamak, onca uğraşarak ördüğü örgüyü gerisingeri sökmek gibidir.

Halkımızın hacı tutmak olarak dile getirdiği husus, aslında hacı kalmayı anlatan bir deyimdir. Haccın mebrur olmasının anlamı da budur. Hacının, hac yaptıktan sonra bir daha kötülöklere dönmeme ve masiyetlere dalmama taahhüdüne bağlı kalmasını ifade eder.

Hacı, bir arınma sürecidir. Bu süreci yaşadıkdan sonra tekrar kirlenmemektir hacı kalmak.

Hacı olma süreci kısa sürer, ancak hacı kalma süreci uzun ve sınavlarla doludur. Bu süreçte şeytan, kişinin kazanımlarını elinden almak için çok uğraşır. Şeytanın bu uğraşı, aslında hacda ne büyük kazanımlar elde edildiğinin de bir göstergesidir.

Hacı olmak, Müslüman olmanın sorumluluklarını hakkıyla yerine getirme taahhüdüdür bir bakıma. Hacı kalmak ise bu taahhüde bağlı kalmaktır.

Hacı, kişinin hayatında önemli bir dönüm noktasıdır. Hacı kalmak, bu dönüm noktasından sonra kişinin sonraki hayatının öncekine oranla gerek iyilikler açısından gerek ahlâkî açıdan ve gerekse ibadet hayatı ve Allah'a yakınlık bakımından daha iyiye doğru gitmesi demektir.

Allah sevgisi, peygamber sevgisi, sahabe sevgisi, Müslümanlara karşı sevgi, saygı, kardeşlik duyguları... İnsanların derdini dert edinme bilinci... Bütün bunlar hacı kalmanın gerekleridir.

Hacı kalmak, hayatında tertemiz bir sayfa açtıktan sonra bu sayfayı bir daha günahlar ile isyanlar ile ve kötülüklerle kirletmemektir. Hacı kalmak, erdemli olmaktır. Hacı kalmak, hakka hukuka riayet etmektir. Hacı kalmak, örnek Müslüman olma sorumluluğunu daha bir bilinçle taşımaktır. Hacı kalmak, samimiyeti kuşandıktan sonra o samimiyeti kaybetmemektir. Hacı kalmak, şeytan taşlarken simgesel olarak şeytana iade edilen günahları, kötülükleri, ahlâkî kusurları tekrar geri getirmemektir. Hacı kalmak, tövbeyi bozmamaktır. Tevbe-i nasuh sahibi olmaktır. Hacı kalmak, memeden çıkan sütün geri memeye konmasının mümkün olmadığı gibi günahlara veda etmektir. Hacı kalmak, sözüne bağlı kalmak, verdiği sözden dönmemektir.

Hacdən sonra tekrar kötülöklere dalmakta, dinî hayat açısından dikiş tutmayacak bir sürece girme riski vardır. Böyle bir süreç, Müslüman açısından korkunç bir uçurumdan aşağıya doğru yuvarlamaya başlamak gibidir. Çünkü –eğer gerçekleştirilebilirse- kutsal iklimdeki tövbe, çok güçlü bir dönüştür. Böylesine güçlü bir tövbe ve dönüşten sonra tövbesini bozanın tekrar aynı düzeyde bir tövbeyi yakalayabilmesi -imkânsız değil ise de- gerçekten çok zordur.

İslâm'a göre, hacdan döndükten sonra, dinî sorumlulukta herhangi bir değişiklik yok ise de insanlar hacıyı örnek Müslüman olarak görmek isterler. Bu bakımdan bilhassa olumsuz tutum ve davranışlarının İslâm'ın aleyhinde propaganda malzemesi yapılacağını göz önüne alarak hacı, daha bir dikkatli ve bilinçli olmak zorundadır.

“Gerek dürüstlük, doğruluk, özü sözü bir olmak... gibi ahlâkî nitelikler açısından ve gerekse İslâmî bilinçlenme noktasından bir hacının, hacdan sonraki İslâmî hayatının hac öncesinden daha ilerde olması, makbul (mebrur) haccın en açık belirtisidir. Yaptığı hac, Allah'a saygısını, takvasını ve ahiret hayatına daha iyi hazırlanma şevkini ne derece artırmışsa, Allah nezdinde haccı o derece kabul görmüş demektir. Bundan dolayı hacı, hacdan sonraki hayatını, hac günlerinde odaklandığı İslâmî yaşantı doğrultusunda sürdürme çabası içinde olmalıdır. Allah'a verdiği sözü daima hatırında tutarak kötülüklerden, İslâm'ın onaylamadığı her türlü söz, fiil ve davranıştan uzak durmalıdır. Hacer-i Esved'de yaptığı sözleşmeyi, ahdi bozmamalıdır. Çünkü o bu hareketiyle, bundan böyle Allah'ın emir ve yasaklarına karşı gelmeyeceğine söz vermiş olmaktadır. Bu itibarla hacı, yaptığı bu sözleşmeyi ihlâl edecek her türlü söz, fiil ve davranıştan uzak kalmaya özen göstermelidir. Şeytanın ya da heva ve hevesinin peşine takılarak ahde vefasızlık etmemelidir.”